

correguda', altrament no corrent (menys conegut encara que *d'escallimpantes*), expressió que ja posava Moll en el seu *Supl.* al REW (AORBB II, 70, número 1939), per afegir al REW, 4870. Aran. *lampát* 'superfície glaçada (en un carrer), munt de glaç' i *lempà* «glisser» del Tarn-et-Ga. (que cito en el *Voc. Ar.*). —⁵ Vegeu Kluge-Mitzka, s.v. *schlampen* i *schlemmen*; Pok., IEW, 657; Trautmann, *Baltisch-Slavisches Wörterbuch*, 270, i *Paul-Braunes Beitr.* xxxii, 150; Walde-P. II, 433; Onions,¹⁰ sens dubte, assenyala que l'angl. *slump* no aparegué fins al S. XVII.

Escallola, V. *escaiola* +*Escalverament*, V. *calb*
Escama, V. *escata* i *escamnar* *Escamalar*, V. *cama*¹⁵
Escamar, V. *escamnar* +*Escamarlan(t)s*, V. *escamarlar* (CAMA) *Escamarlar*, *escamarlat*, *escamarlar*, *escamassat*, *escamatge*, *escambaixat*, V. *cama*

ESCAMBELL, antigament *escabell*, descendent (semiculte) del ll. SCABĒLLUM id.; aquest era diminutiu arcaic del ll. SCAMNUM 'banc, escon', del qual derivava també una variant SCAMELLUM: la forma del català modern mostra una *m* afegida per influència d'aquests dos. □ 1.^a doc.: *escabell*, 1429; *escambell*, 1485.²⁵

El DAG. dona exs. de *escabell* (*sc-*) en inv. de 1430 i 1445, *AlcM* de 1429. És la forma que encara usava JRoig: «Juheus, gentils, / los terrenals / e infernals, / endiablats, / tots aplatats, / fets l'*escabell* / jus los peus d'ell» (*Spill*, 11701), i del català degué transmetre's al castellà *escabel* (on altrament hauria hagut de terminar en *-illo*), que apareix des de 1607. Altrament vegeu els detalls que en dono en el DCEC, amb variants antigues que no manquen d'interès comparatiu per al català.³⁵

En català la forma amb nasal, *escambell*, és general o predominant en la major part del territori: fins al Pallars Superior (Farrera i Vall Ferrera, 1932-3) i l'Alt Empordà,¹ però *escabell* deu haver-se emprat fins fa poc, car és la forma que va usar Verdaguer a l'original i primera edició de l'*Atlàntida* (normalitzada en *escambell* a l'ed. de 1878): «qui *escambell* de ses plantes féu monstres y gegants» (x, 57b). El DAG. registra *escambell* en inventaris del S. XVI, des de 1507, *AlcM* des de 1485; aquell troba en un de més antic, 1503,⁴⁵ la forma *escamell*, per influència de la qual l'antic *escabell* es canvià en *escambell*. La divergència venia ja del llatí, i s'originà allí per la forma arcaica de SCAMNUM (d'on el nostre ESCON), que fou primitivament SCAB-NO-M (cf. el scr. *skabhnāti* 'reforça, apuntala': format d'ací el diminutiu SCAB-N-LO-, aquesta forma es resolgué en *scabellum* o bé, contagiant-se-li la de *scamnum*, en *scamellum*.

Es troba, en català i aragonès, una variant antiga amb *-è* l'explicació de la qual no és ben clara. Tenim *escabeig* en una vida de Santa Caterina (DAG.) i en el *Llibre d'Antiguitats* de la Seu valenciana, en el S. XVI; *escambeix* (que no és error de lectura com suposa *AlcM*) en els Capítols d'Eivissa. *Scabex* i *scabeges* en inventaris aragonesos de 1497 i 1499. Això es deu⁶⁰

haver de posar en relació, d'una banda amb la conservació de la -B- intervocàlica sense canviar-se en -v-, que revela una aportació semiculta a la transmissió del mot; d'altra banda amb la varietat gran de variants en castellà (en gran part d'aspecte català, gallo-romànic o llatinitzant); en fi amb el fet que l'*escambell* s'usà especialment com a estri dels palaus reials i episcopals, i com a pedestal per abastar o descansar imatges, en esglésies i institucions religioses; ara bé el pas fonètic de -ELLUM a *-etcb* és un fet típicament gascò; és, doncs, versemblant que la cosa i el mot s'importessin sovint de més enllà dels Pirineus; i com que l'aparició de la forma en *-eig* a l'Aragó també apunta a Gascunya, suposem que la cosa començà quan en els orígens de la reconquesta grans porcions de les nostres contrades pirinenques depenien del bisbat de Tolosa i la cort de Foix-Bearn trobava molts amics i aliats en aquella terra, on sobrava la fusta en les bosquíries pirinenques, per fer molt de mobiliari.

DERIV.: *Escamballer*, *-beller*, 'entremaliat' (Vic: Genís i Aguilar), com que no es veu gaire l'explicació semàntica si és derivat d'*escambell* (< 'partidari que els altres li facin d'*escambell*?'), més aviat serà potser un occitanisme derivat de *cambo* 'cama' (cf. *trascamar*, d'on el qui va d'ací d'allà, cast. *correveidile*, i prov. *escambarlado* «échappée, incartado, frasque», TdF).

¹ L'estri degué ser poc usat a Barcelona a la fi del segle passat, car el meu pare ho anotava a Torroella de Fluvià el 1898, com a mot i cosa notable. Jo n'he vist després a molts llocs de Barcelona. *Escambrell* a Sta. ColomaQ.

Escambri, *escambrilla*, *escambrillar*, V. *bescambrilla*

ESCAMBRILLÓ, pres del fr. *cambrillon* id., derivat del verb *cambrer* 'encorbar', i aquest, del fr. ant. *cambre* 'encorbat' (normand i picard), provinent del ll. CAMUR id. □ 1.ª doc.: c. 1880, com a mall., DAG.

Escambró, *escambroner*, *escambronera*, V. DCEC (CAMBRÓN) *Escambrullar*, per encreuament d'*escambrilla* (BESC-) amb *embullar*, *embrollar* *Escambuixada*, *escambuixar*, V. *gamuix* *Escamisada*, *escamisat*, V. *camisa*

ESCAMNAR, 'escarmentar', 'fer entrar en recel', de vegades 'danyar', amb la variant familiar i castellana ESCAMAR, fou primerament *escatmar* (d'on *escanmar* > *escamnar*, *escamar*), origen incert; com que ESCATIMAR tingué antigament el sentit de 'perjudicar' i sembla provenir d'una forma molt antiga *SCATTIMARE ja usada en temps dels visigots, és possible que aquest mot es desdoblés, contraient-se en *escatmar* en part de les formes; i restant sencer en les altres, segons els medis en què s'usava el mot, i especialitzant-se la forma plena i conservadora en el sentit contenciós de 'regatejar, calcular per menú', i la forma contreta, *escatmar*, en el sentit vulgar de 'buscar raons, perjudicar', 'escarmentar'; *escatimar* va signi-